

МІГРАЦІЯ ЯК ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Пошук людьми кращих умов життя, праці або навчання, стихійні лиха чи збройні конфлікти, що призводять до змін державних кордонів та/або дискримінації певних груп населення, утиски певних груп є тими чинниками, що зумовлюють активізацію процесу переміщення людей через кордони тих чи інших держав назавжди або на певний час, тобто міграцію населення.

Міграцію населення розглядають як один із найбільш серйозних викликів міжнародній і національній безпеці [1, с. 96], адже вона впливає на важливі економічні, політичні, соціальні, культурні та інші процеси як всередині окремих держав, так і на картину цих процесів у світовому масштабі [2].

Дані Організації Об'єднаних Націй станом на 2019 року свідчать про двісті сімдесят два мільйони мігрантів, що становлять 3,5% населення нашої планети. Характер, склад та спрямованість міграційних переміщень є нестабільним і постійно змінюється, а масштаби стають все більшими. Крім того, ООН наголошує, що процес міграції населення зростає. Саме це обумовлює актуальність дослідження міграції та її наслідків, що породжує виклики національній безпеці держав.

Вплив наслідків міграції на національну безпеку має здебільшого деструктивний характер і призводять до дестабілізації безпекового простору тієї чи іншої країни. Такі негативні наслідки найчастіше спостерігаються у економічній, соціальній, політичній та культурній сферах.

В економічній сфері міграційні переміщення зумовлюють деструктивний вплив на економічний потенціал країни в силу недоотримання бюджетних коштів. Так, наприклад, нелегальні мігранти не платять податки і не здійснюють внески у соціальні фонди, відповідно – державний бюджет країни не поповнюється. Такі переміщення мають негативний вплив і на країну походження. Зокрема, загострення економічної кризи, погіршення функціонування та деструктуризація окремих галузей економіки, що виникає внаслідок дефіциту робочої сили,

адже більшість мігрантів – особи працездатного віку, які емігрують через «погані умови праці». До осіб працездатного віку відноситься переважно молодь, їх еміграція в інші країни спричиняє падіння народжуваності та призводить до зменшення зростання населення та демографічного старіння нації, через що підвищуються загальнодержавні витрати. Таким чином, державний бюджет країни не поповнюється, а витрати тільки збільшуються. Однак спричинені міграцією ризики можуть компенсуватися завдяки переказам зароблених за кордоном коштів в країну походження або поверненням мігрантів додому.

Міграція також негативно впливає на соціальну сферу, де соціальне забезпечення є тим складником національної безпеки, що визначає стан захисту життєво-важливих інтересів особистості, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також від загроз соціальним інтересам. Основні принципи соціальної безпеки, що закріплені у Конвенціях та Рекомендаціях Міжнародної організації праці, передбачають право працюючих мігрантів та їхніх сімей на соціальне забезпечення, але нелегальне працевлаштування та відсутність страхування призводять до їх соціальної незахищеності.

В контексті негативного впливу міграції на соціальну безпеку не можна залишити поза увагою і такі важливі загрози як криміногенна та терористична. Транснаціональна організована злочинність у зв'язку з перетином мігрантами кордону зумовлює виникнення таких злочинів міжнародного характеру як торгівля людьми, контрабанда, злочини проти навколишнього середовища та інших явищ, що ставлять під загрозу важливі суспільні відносини або завдають їм шкоди. Ще більшу небезпеку для держави несе тероризм, оскільки більшість терористів – іммігранти, яких до прикладу засилають на територію держави з метою дестабілізації безпекового простору, шляхом умисного створення небезпеки для того, щоб мати вплив на людей і створювати конфліктні ситуації серед них та сприяти масовим заворушенням.

В політичній сфері міграція може бути тим чинником, що викликає напруженість у стосунках між країною походження та перебування, якщо мігранти або біженці є противниками пануючого режиму. Внутрішньополітичні наслідки прибуття

великих груп іноземців виявляються у посиленні екстремістських кіл, політичних успіхах крайніх правих партій, які активізуються на хвилі зростаючого занепокоєння припливом чужинців. Загрозу національній безпеці країни може нести також недостатня проінформованість про політичний простір мігрантів, яка сприяє хибному виборчому рішенню, або неможливість реалізувати виборче право та виключеність із політичного життя країни.

Сфера культури та національної ідентичності, адже міграційні переміщення можуть створювати загрозу базовим цінностям суспільства через різницю в культурах місцевого і прийдешнього населення. Расизм й ксенофобія можуть бути причиною виникнення загрози внутрішній стабільності держави і, як наслідок, перетворитися в загрозу особистій безпеці людей, адже часто щодо мовних, культурних та релігійних поглядів між людьми виникають упередження, формуються забобони, що тільки посилює негативне сприйняття суспільством мігрантів. Національна ідентичність більшості країн вкорінена в культуру, історію, расу та етнічність, утворюючи культурні анклав у відносно етнічно-однорідній країні, тому іноді іммігранти створюють загрозу національній ідентичності.

Нарешті, варто зазначити, що міграція як соціальний феномен та суспільне явище потребує врегулювання з боку державних структур, інакше вона трансформується в некеровану соціальну систему [3, с. 105]. Відтак, міграція є одним із найважливіших питань порядку денного як внутрішньої, так і зовнішньої політики більшості країн.

Джерела:

1. Міграція та політика національної безпеки в Україні: тенденції розвитку: наукова стаття / авт. Яворський М., НУ «Львівська політехніка», 2013.
2. Юридична енциклопедія: міграція / гол.ред. Шемшученко Ю.С. та ін., «Українська енциклопедія ім. П.Б. Бажана», 1998.
3. Міграційні загрози національній безпеці України: сучасні виклики, проблеми подолання: наукова стаття / авт. Романюк М.Д., «ПНУ ім. Василя Стефаника», 2015.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Белозубова О. О.